

Wc-papier voor fans

Ooit voetbalde hij zelf voor Heerenveen, tegenwoordig kijkt Yme Kuiper (1949) ook met het oog van een onderzoeker naar onze nationale sport. Hij is bijzonder hoogleraar Antropologie van Religie en Historische Antropologie in Groningen.

Wat is de magie van voetbal?

„De aantrekkingskracht en fascinatie zitten in drie dingen: behalve het zelf een balletje willen trappen, en in het stadion erbij willen zijn en daar de thrill beleven, is er dat met een schare rond de tv zitten. Dat gebeurt tegenwoordig steeds meer, ook in de kroeg, of zelfs in de open lucht met grote schermen. Een nieuwe ontwikkeling. En de participatie van vrouwen daarin groeit: bij het laatste WK in Duitsland ging het al om 40 procent vrouwen. Er is een grote behoefte om met elkaar de wedstrijd te ondergaan.”

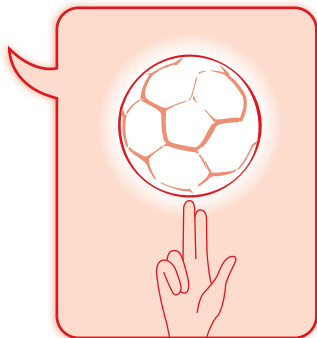
Voetbal als nieuwe religie?

„Die vergelijking werd in de jaren vijftig al gemaakt in de VS: de verlichte honkbalstadions deden denken aan de massabekeringen in megakerken. Er zijn natuurlijk duidelijke parallellen: de rituelen, ook in het spel zelf, *community-singing*, je tooien in vreemde kledij. Maar ik aarzel om het allemaal aan secularisering toe te schrijven. Ik zie ook iets in de theorie dat mensen wel eens uit de moderne maatschappij willen breken, omdat die zo gestructureerd en georganiseerd is. Ze willen iets spannends beleven en ergens bij horen.”

En als antropoloog zie ik ook algemene verschijnselen. In Afrika hebben de teams hun eigen magische specialisten, die met spreuken, rituelen en amuletten werken. Het zijn pogingen tot *empowerment*, om de spelers tot grotere prestaties aan te zetten, en dat doen Europese coaches en sportpsychologen in feite ook. Een populaire sport laat veel zien van de samenleving.”

Wat zegt de oranjeekte dan?

„Blijkbaar is er in Nederland experimenteerlust in dit genre, bijna carnavalesk. Het bouwt zich ook

Illustratie Joris Fiselier

op, samen met de groeiende hoop dat Nederland nu dan toch een keer wereldkampioen gaat worden. En de commercie speelt erop in. Touroperators bieden reizen aan, fabrikanten van vlaggen en feestartikelen werken er hard aan mee. Iemand liet me laatst al toilet papier met de tekst ‘Hup, Holland hup’ zien.

„Maar het is ook een vorm van nationalisme. Toen tienduizenden oranje uitgedoste Nederlanders bij het vorige EK naar Basel trokken – dat was echt nieuw – zat daarin ook de behoefte ons even op het grote Europese toneel te laten zien. Interessant is dat er nauwelijks hooligans van nationale teams bestaan, dat is een clubverschijnsel. Wat dat uitdossen betreft zijn wij trouwens de Afrikanen van Europa: daar zitten alle tribunes altijd vol met uitgedoste en beschilderde fans.”

Bent u zelf voetbalfan?

„Nou, ik ga niet naar Zuid-Afrika, ik ben dan in de VS. Maar ik heb daar al laten weten dat ik wel de wedstrijden wil zien. En hier ben ik nog steeds voor Heerenveen. Heerenveen - Twente is toch de prachtigste wedstrijd die er bestaat. Daar leeft de regionale identiteit nog.”

LIESBETH KOENEN

Woensdag spreekt prof.dr. Yme Kuiper over ‘Sport en antropologie: de magie van voetbal’, 20.00 uur. Academiegebouw, Domplein 29, Utrecht. Toegang gratis.